

СЕКЦІЯ 5
БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ
ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ

УКРАЇНА – НАТО:
НА ШЛЯХУ ДО НОВОГО БЕЗПЕКОВОГО ПРОСТОРУ

Груценко Ю. І.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)
e-mail: yu.hrutsenko@donnu.edu.ua

Початок російсько-українського конфлікту у 2014 р., окупація Криму, повномасштабне російське вторгнення в 2022 р. зумовили появу нових викликів європейській безпеці, що є співмірними масштабам загроз часів Другої світової війни, і як результат – підвищення активності НАТО з посилення безпекової політики.

Навесні 2020 р. Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг оголосив про початок процесу формування Стратегічної концепції «НАТО-2030», про що країни Альянсу домовлялися на Лондонському саміті в 2019 р. Нова Стратегічна концепція НАТО була прийнята у 2022 р. і стосувалася вона передусім порушення миру в Європі через агресію росії.

У передмові до документа зазначалося: «Жорстоке і беззаконне вторгнення Росії, неодноразові порушення нею міжнародного гуманітарного права, її жахаючі військові напади і звірства спричинили невимовні страждання і спустошення. Сильна і незалежна Україна є вкрай важливою для стабільності на євроатлантичному просторі». Наголошувалося, що нестабільність, зростання стратегічного суперництва, поширення авторитаризму є викликом для інтересів і цінностей Альянсу. У концепції робиться акцент також на побоюваннях щодо можливості загрози застосування ядерної зброї, потенційного застосування проти НАТО хімічних, біологічних, радіологічних і ядерних матеріалів та зброї ворожими державними і недержавними суб'єктами [1].

І. Яковюк, Є. Білоусов підкреслюють, що розв'язана росією війна проти України є свідченням того, що діючі принципи і правила побудови мирних відносин між Заходом та росією не працюють, а рівень невизначеності між сторонами відповідає періоду холодної війни. Це свідчить про те, що НАТО сьогодні набагато складніше дати солідарну відповідь на агресивну політику росії [2, с. 8].

Не можна не погодитися з І. Тодоровим, що росія – це не проблемний сусід, з яким можна домовитися, а «екзистенційний ворог», метою якого є повне знищення Української держави, руйнація Європейського Союзу та НАТО. З цього випливає, що лише консолідація Заходу разом з Україною здатна зупинити агресора та притягнути росію до відповідальності на міжнародному рівні [3, с. 17].

Зазначимо, що Україна та НАТО об'єднані багатьма спільними інтересами в аспекті формування стратегій безпекової політики: затвердження принципів демо-

кратії, верховенство права, дотримання норм міжнародного права гарантування прав людини тощо. У заявах, деклараціях, спільних заявах НАТО неодноразово робить акцент на готовності до підтримки України, а саме в забезпеченні її суверенітету, територіальної цілісності, підготовці до повноправного членства в Альянсі, згадаємо, до прикладу, Заяву Північноатлантичної ради щодо так званих «референдумів» на частинах території України.

Із 2016 р. НАТО надає допомогу Україні під егідою Комплексної програми допомоги (далі – КПД), яка включає широкий спектр ініціатив у галузі розбудови оборонних спроможностей і трастових фондів у таких галузях, як-от кіберзахист, логістика і протидія гібридній війні, а також виділення фінансової допомоги. На Мадридському саміті у 2022 р. було ухвалено рішення про подальше розширення КПД, а на Вільнюському і Вашингтонському самітах у 2023 і 2024 рр. затверджено подальшу підтримку України у межах КПД.

Попри спільність інтересів НАТО та України в протидії агресії росії та забезпеченні безпеки в Європі, Україна потребує постійного вдосконалення механізмів забезпечення безпекової політики задля протистояння все новим загрозам з боку ворога – росії. На доктринальному рівні існують різні позиції щодо подальших кроків України у визначенні стратегічного планування у сфері безпеки та оборони, а також розв’язання проблеми ненадання членства в Альянсі. До прикладу, І. Шишкін, О. Воронова, Т. Дацьо вважають, що Україна має наблизити довгострокові цілі у сфері безпеки та оборони до парадигми НАТО, передусім щодо застосування «надійного, узгодженого, інтегрованого підходу до забезпечення національної стійкості проти різних типів загроз», а також розширити стратегічне спрямування на розвиток сил безпеки й оборони на рівні членів НАТО для розвитку стратегічного партнерства та рівноправної участі в забезпеченні регіональної безпеки, а не лише визначати кінцевою метою набуття членства в Альянсі [4, с. 12].

А. Ключко та І. Семенець-Орлова, підтримуючи спрямованість України щодо наближення до стандартів НАТО, вдосконалення вітчизняного законодавства та співробітництво з державами-учасниками Альянсу, доходять висновку, що «система державного управління України повинна бути не лише максимально адаптованою до нових глобалізаційних умов розвитку, а й використовувати потужний інструментарій впливу на них, який реалізується в контексті національних інтересів» [5, с. 34–35].

І. Тодоров стверджує, що членство України в НАТО означитиме приналежність до наймогутнішого військово-політичного союзу, що підвищить ступінь безпеки в регіоні, гарантуватиме захист національної безпеки України у найбільш ефективний спосіб, унеможливить нову агресію з боку росії, дасть змогу Україні ефективніше захищати свої економічні та політичні інтереси в Європі та світі, наблизить країну до вступу до Європейського Союзу та багато інших позитивних аспектів [3, с. 11].

Підсумовуючи вищенаведене, можна зазначити, що двосторонні відносини України та НАТО щодо збереження та захисту їх спільних інтересів у контексті безпеково-оборонної політики є запорукою гарантування миру в європейському регіоні та протистояння агресивно налаштованим державам Сходу (російська федерація, білорусь).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Стратегічна концепція НАТО – 2022. *Офіційний вебпортал НАТО*. URL: https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2022/6/pdf/290622-strategic-concept-ukr.pdf
2. Яковюк І. В., Білоусов Є. М. Національна безпека України в умовах нових викликів європейській та євроатлантичній солідарності: монографія / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування, НДІ правового забезпечення інновац. розвитку НАПрН України. Харків: ФОП Рубан В. В., 2022. 148 с.
3. Годоров І. Україна – НАТО: сучасний стан відносин і перспективи. *Міжнародний науковий вісник*. 2023. Вип. 1–2 (27–28). С. 10–20.
4. Шишкін І., Воронова О., Дацьо Т. Міжнародні відносини Україна – НАТО: сучасний стан і шляхи розвитку. *Journal of Innovations and Sustainability*. 2023. Вип. 7(3). URL: https://www.researchgate.net/publication/377285952_Miznarodni_vidnosini_Ukraina_-_NATO_suchasnij_stan_i_slahi_rozvitku
5. Ключко А., Семенець-Орлова І. Система співробітництва з НАТО в зміцненні безпеки державного кордону в сучасних умовах. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023. Вип. 1(67). С. 31–36.

ЕНЕРГЕТИЧНЕ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ ЯК ОBOB'ЯЗKOBA УMOBA ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Лимар В. В.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)
e-mail: v.lymar@donnu.edu.ua

Енергетична безпека країни є важливим елементом національної безпеки, який впливає на економічний, соціальний та політичний розвиток країни. Забезпечення надійного та сталого енергопостачання в країні, а також зменшення залежності від іноземних постачальників є важливим завданням для забезпечення національної безпеки [1].

Україна є великим виробником вугілля та природного газу, але її залежність від імпорту цих джерел енергії є значною. До того ж з огляду на фокус на скорочення викидів вуглецю та збільшення використання відновлюваних джерел енергії важливим завданням для України є розвиток відповідних енергетичних технологій, інфраструктури та імпортозаміщення. Залежність України від імпорту енергоносіїв, особливо газу та нафти, є однією з основних проблем енергетичної безпеки країни. Залежність від зовнішніх постачальників може призвести до гострого дефіциту енергії та високих цін на енергоносії, що загрожує економічному зростанню та національній безпеці [2]. Імпортозаміщення енергії є важливим для забезпечення сталого розвитку країни та зменшення її залежності від зовнішніх поста-